

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ

1929

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", ΟΔΟΣ - ΣΤΑΔΙΟΥ, 50
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΤΑΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Τιμῶν ὁμοῦς ἐξαιρετικῶς, κατὰ καθήκον, ὁ ἱστορικός τοὺς δράσαντας καὶ πολεμικῶς ἱεράρχας, μνημονεύει μετὰ καταφρονῶς καὶ βαρβαρότητος συγκινήσεως καὶ τοὺς περὶ τὸν καὶ πίπτοντας ἀκόμη ἐν τῇ ἐπιτελέσει τοῦ καθήκοντός τιν ἱεράρχας καὶ κληρικούς ἐν γένει, ἔτοιμος νὰ τὸ ἐπιτελέσῃ καὶ αὐτὸ τὸ καθήκον του, ἂν — ἔμψυχον — ἐπέλεθῃ ἐπὶ ταυτὶ ἀνάγκη.

Ὡς τὸν «εἰσαγωγικόν» αὐτοῦ λόγον, ὁ Μι-

χαήλ Ἀχομινάτος, «ὅτε πρῶτον ταῖς Ἀθήναις ἐπέστη», περὶ τὸ ἔτος, ὡς φαίνεται, 1182, διετύπωσε τὴν ἐξῆς εὐχὴν :

«Ὀλβίως ἔσομαι ὅτε, Θεοῦ διδόντος τὸ δύνασθαι, τὸ τοῦ ἐπαγγέλματος οὐ φεύσομαι πολυδύναμον καὶ πολυώνυμον, ἔργοις αὐτοῖς γενόμενος ἰατῆρ, παιδαγωγός, πατήρ, ποιμὴν, ἄλλας, φῶς, κυβερνήτης, διδάσκαλος».

Τῆς εὐχῆς ταύτης τὴν ἐκπλήρωσιν ἔχομεν τὴν πεποιθήσειν, ὅτι εὐτυχήσαμεν νὰ τὴν ἴδωμεν ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἑκκλησίας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

Ἡ ΑΤΟΜΙΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ (*)

Ἐἶναι ἀπὸ καιρὸ γνωστὴ τοὺς πνευματικούς μας κύκλους ἡ ψυχολογία, ἡ θεωρία ποὺ θεμελιώθηκε ἀπὸ τὸ γιατρὸ καὶ καθηγητὴ τῆς Βιέννης Freud γιὰ τὴν ψυχοπαθολογία καὶ ἰδιαιτέρως γιὰ τὴν γένεσιν καὶ θεραπείαν τῶν ψυχονευρώσεων, γιὰ τὸν ψυχικὸν ντετερμινισμό τῶν ψυχικῶν φαινομένων, γιὰ τὴν σχέσιν συνειδητοῦ καὶ ὑποσυνειδητοῦ καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ τελευταίου καὶ τῶν ψυχικῶν «συμπλεγμάτων», γιὰ τὴν σημασία τῆς γενετήσιος ὁρμῆς στὴ λειτουργία τῆς ἀτομικῆς ζωῆς καὶ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ πολιτισμοῦ, γιὰ τὸ παραμέρισμα καὶ γιὰ τὴν ἐξύψωσιν τῆς libido, γιὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ὀνείρων καὶ τῶν «παραστρατημάτων» κτλ. κτλ. Ἀπλώνεται ἡ θεωρία αὕτη ἔξω καὶ περισσότερο, στὰ μεταπολεμικὰ χρόνια, στοὺς γιατρικούς, πνευματικούς καὶ καλλιτεχνικούς κύκλους τοῦ πολιτισμένου κόσμου, τὴν ἀντικρίζουσι ὁμοῦς ἔξω καὶ μὲ κριτικώτερον μάτι καὶ μὲ σημαντικώτερες ἐπιφυλάξεις ὡς πρὸς τὴν βασικὴν τῆς ἰδέαν, προσπαθώντας νὰ ξεχωρίσουν τὴν διάφορον πολυτιμὴν ἀλήθειαν τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ ἀπὸ τὴν ἄληθειαν ποὺ φιλοδέξῃ νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ ἡ ἀληθινὰ μεγαλοφυΐα σκέψῃ τοῦ Σίγμουντ Freud, ἐνδὸς ἀπὸ τοὺς θεμελιωτὰς τῆς σύγχρονης ψυχολογίας.

(*) Σὺν πρόλογον ἀπὸ κάποια κεφάλαια ἀπὸ ἓνα βιβλίον τοῦ Φρ. Künkel, («Εἰσαγωγή εἰς τὴν χαρακτηρισμολογίαν»), καὶ ἔν ἄλλο, ποὺ θὰ δημοσιευθῶν κατόπι στὴ «Νέα Ἑστία» μεταφρασμένον ἀπὸ τὸν ἴδιον σοφὸν καθηγητὴν. — Σ. τ. Α.

Ἡ ψυχοαναλυτικὴ θεωρία δὲν ἀπόμεινε στὰ χρόνια μας μόνον μέσα στὴν κίνησιν ποὺ δημιούργησε. Πῶς νωρὶς ἀποσχίστηκαν ἀπὸ τὴν προῖδικὴν ὀρθοδοξίαν — ποὺ καὶ αὕτη δὲν ἔμεινε ὡστόσο ἀνεξέλιχτη — μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχικούς ὀπαδοὺς, γιὰ νὰ διατυπώσουν καὶ νὰ διαμορφώσουν δικὰ τους συστήματα, καὶ ἔχομε κοντὰ στὴ σχολὴ τοῦ Jung ἢ τὴν σχολὴν τῆς Ζυρίχης, καθὼς ὀνομάζεται συνήθως, τὴν ἀτομιστικὴν ψυχολογίαν (Individualpsychologie), τὸ ψυχολογικὸν σύστημα ποὺ ὀνομάστηκε ἔτσι ὀχι καὶ τόσο πετυχημένα ἀπὸ τὸ θεμελιωτὴν τοῦ Ἀλφρέδου Adler, γιατρὸν καὶ αὐτὸν στὴ Βιέννη.

Ὁ δρόμος τῆς σκέψῃς τοῦ Adler ἦταν ἐξ ἀρχῆς σημαντικῶς διαφορετικὸς ἀπὸ τοῦ Freud, μὲ ἕλασσον χρησιμὸν ὁ πρῶτος στὴν ψυχολογίαν καὶ στὴν ψυχολογικὴν τῆς (καὶ ὄχι φυσιολογικὴν) ἐρμηνείαν πολλῶν νευρικῶν φαινομένων, τὴν ἐρμηνείαν λ. χ. τῶν ὀνείρων, πολλῶν ψυχοπαθολογικῶν «παραπατημάτων» κλπ. Καθὼς ὁ Freud, ἔτσι ξεκίνησε καὶ ὁ Adler στὴ διδασκαλίαν του ἀπὸ τὴν μελέτη τῶν παθολογικῶν ψυχικῶν φαινομένων, σκόνταψε ὁμοῦς γρήγορα στὴν παρατήρησιν ὅτι ἡ αἰτιώδης σχέση ποὺ ἐρμηνεύει τὰ φυσικὰ φαινόμενα δὲ φτάνει νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ πῶς γεννήθηκε καὶ γιατί διατηρεῖται μὴ νευρώσῃ, καὶ γενικώτερον ἀκόμη, τὴν ψυχικὴν λειτουργίαν. Ἔτσι χρειάζεται μὴ αἰτιατικὴν ἐρμηνείαν καὶ ἐρευνα γιὰ νὰ ἐξηγησῶμε ἕναν ἄνθρωπον. Δὲ φτάνει μόνον νὰ

ἐξηγηθῆ τὸ ἀπὸ ποῦ, γιὰ πῶς λόγῳ ἔγινε τὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο, παρὰ καὶ τὸ πρὸς ποῦ, μὲ ποῖο σκοπὸν, — σκοπὸν ποῦ δίνει ἕκαστος ἀνθρώπος ἀπὸ μέσα του (καὶ ὄχι τελεολογικὸν, ποῦ νὰ τοῦ ἔχη καθοριστὴν ἀπέξω).

Οἱ βασικὲς ἰδέες τοῦ Adler εἶναι στὰ σημαντικώτερα τὰ σημεῖα οἱ ἀκόλουθες περίπου :

Στὴν ψυχὴ καθὲ παιδιοῦ ποῦ ἀρχίζει νὰ παίρνῃ κάποια συνείδησιν τοῦ ἑαυτοῦ του γεννιέται συχνὰ ἓνα συναίσθημα μειονεξίας ἢ μειώσεως (Minderwertigkeitsgefühl). Αὐτὸ εἶναι τὸ sentiment d'incomplétude, ποῦ εἶχε παρατηρήσει ἤδη ὁ ἄλλος P. Janet, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ προσέξῃ περισσότερο. Τὸ συναίσθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ γεννηθῆ ἀπὸ μιὰ πραγματικὴ ἢ ὑποθετικὴ, φανταστικὴ μειονεξία ὀρισμένων σωματικῶν τοῦ ὀργάνων (λ.χ. μάτια, ἀναπνευστικὰ ὄργανα, πεπτικὸς σωλήνας κτλ.), συνήθως ὁμῶς φτάνει ἓνας ἄλλος σημαντικὸς συντελεστής. Τὸ μικρὸ παιδί αισθάνεται, δηλαδὴ, μικρούλικο καὶ ἀδύνατο καθὼς εἶναι, — ὑπερτιμώντας μάλιστα συχνὰ τὸ αἰσθημὰ του αὐτό —, ἀδύναμο καὶ τιποτένιο κοντὰ στοὺς μεγαλύτερους του, τοὺς «μεγάλους» καὶ τὸν κόσμον γύρω του, τὸν ξένο καὶ ἄπειρο, ποῦ τοῦ φαίνεται σὰν ἐχθρικός. Ἀκόμη χειρότερα, ὅταν ἡ ἀγωγή του εἶναι φορτωμένη μὲ ἀπαγορεύσεις, ἐπιταγὰς καὶ δογματικὰς ἠθικολογίας, ποῦ τὸ κάνουν νὰ αισθάνεται ἀκόμη περισσότερο μειωμένο καὶ ἀνάξιον.

Ἀπὸ τὸ συναίσθημα αὐτὸ τῆς μειονεξίας γεννιέται στὴν παιδικὴ ψυχὴ μιὰ ἀντίδραση. Γιὰ ν' ἀποχτήσῃ τὸ παιδί μὲς ἀπὸ τὴν ἀβεβαιότητα καὶ τὸ χάος τῆς ζωῆς ὅπου βρίσκεται χαμένο, κάποια σιγουριὰ καὶ ἐξασφάλισιν, ἐπιχειρεῖ νὰ ἰσορροπηθῆ μὲ μιὰ ἐξίσωσιν (Kompensation) πρὸς τὴν ἀντίθετη διεύθυνσιν. Αὐτὸ γίνεται μὲ μερικὰ πλάσματα (Fiktionen) ποῦ δημιουργοῦνται στὴν παιδικὴ ψυχὴ καὶ προπάντων τὴν ἰδανικὴν καθοδηγητικὴν εἰκόνα ποῦ πλάθει τοῦ ἐγὼ του (Ich-Ideal), παίρνοντας γιὰ πρότυπά τῆς λ.χ. τὸν πατέρα του, ποῦ ζυγαῖ ἀσυνείδητα νὰ τοῦ μοιάσῃ, ἓναν ἥρωα, τὸ Θεό. Ἔτσι κατορθώνει νὰ ὁδηγηθῆ μὲς ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν, πραγματικὴν ἢ φανταστικὴν ἀδυναμίαν του μὲ γερὰ ἐργασία σὲ μεγάλα ἀποτελέσματα καὶ συχνὰ σὲ ὑπερεξίσωσιν (überkompensation) (ὁ Δημόσθηνος γίνεται ἀπὸ τσευδὸς

εὐγλωττος, ὁ Beethoven μὲ ὄλιγὴν πάθησιν τῶν αὐτιῶν του γίνεται μεγάλος συνθέτης).

Ἔτσι προσπαθεῖ ἀδιάκοπα τὸ παιδί, ὀδηγημένο ἀπὸ τὴν καθοδηγητικὴν του εἰκόνα ν' ἀνεθῆ, νὰ πάγ' ἀπάνω, νὰ ἔρθῃ στὴν ἐπιφάνεια, ν' ἀποχτήσῃ δύναμιν, νὰ φανῆ, πῶς ἀξίζει. Ὅλες του οἱ ἐμπειρίες συνταιριάζονται ἀνάλογα στὴ συνείδησίν του. Χαράζονται ἔτσι σιγὰ-σιγὰ πλῆθος ἰδιότητες στὴ ζωὴ του — πείσμα ἢ ὑπακοή, εὐκρίνεια ἢ ψέμα, ὑποχωρητικότητα ἢ θυμὸς, δειλία, προσηγορικότητα, ἀμφιβολία, ὑπερευσυνειδησία κλπ. — γὰ νὰ ἐξυπηρετήσων, ἢ καθεμὴ μὲ τὸν τρόπο τῆς, τὸν ἴδιον πάντα ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν πρὸς τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ἰδανικοῦ του ἐγὼ. Γι' αὐτὸ εἶναι ὁ χαρακτηρὰς, ὄχι κληρονομημένος καὶ κάτι ἐξ ἀρχῆς ἀμετέβλητο, ἀφοῦ τὰ στοιχεῖα του, τὰ ψυχικὰ μας γνωρίσματα, εἶναι ἑτοίμασιες (Bereitschaften) καὶ ἱκανότητες ποῦ διαμόρφωσε τὸ παιδί βάζοντας σὲ πρᾶξιν τὸ πρόγραμμά του, δηλαδὴ τὴν ἐξύψωσιν τῆς προσωπικότητός του καὶ τὴν ὑπεροχὴν του. Ὅσο μεγαλύτερον τώρα εἶναι τὸ συναίσθημα τῆς μειονεξίας καὶ ἡ ἀντίδρασιν πρὸς τὴν ὑπερεξίσωσιν, ὅσο πῶς ἀλύγιστα χαράζονται οἱ κατευθυντήριες γραμμῆς (Leitlinien), ποῦ καθορίζουν τὸ βάθος τοὺς σκοποὺς τῆς ζωῆς, καὶ ἀπὸ πλάσμα καθοδηγητικὸν μόνον, ποῦ ὑψώνονται ἐγωϊστικὰ καὶ ἀλύγιστα σὲ σκοπὸν τοῦ ἀτόμου, καθὼς γίνεται σ' ἐκείνους ποῦ κατανατοῦν νευρικοί, τόσο περισσότερο διαταράσσεται τὸ κοινωνικὸ ἢ «κοινωνικὸν συναίσθημα» (Gemeinschaftsgefühl) καὶ τόσο δυσκολώτερον γίνεται νὰ συνταιριασθῆ τὸ ἄτομον μὲ τὴς τριπλῆς ἀξιώσεις ποῦ προσβάλλει ἡ ζωὴ καὶ ἡ συμβίωσιν, ὡς πρὸς τὴν κοινωνικὴν, ἐπαγγελματικὴν καὶ τὴν γενετήσια ζωὴν.

Ὅσο γιὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ὀνειρῶν ὁ Adler διδάσκει πῶς τὸ «πραγματικὸν» τοὺς περιεχόμενον (ἐκεῖνον δηλαδὴ ποῦ μᾶς ξεσκεπάζει ἢ ἐξηγήσῃ τους καὶ ὄχι ἐκεῖνον ποῦ θυμούμαστε ζυπνώντας) δὲ μᾶς παρουσιάζει πραγματωμένην μιὰ ἐπιθυμίαν μας, καθὼς ὑποστηρίζει ὁ Freud, παρὰ ὅτι ἔχομε στ' ὄνειρον τὴν προσπάθειαν τοῦ ἀτόμου προτρέχοντος μὲ τὴν σκέψιν νὰ «προφυλάξῃ» καὶ ν' ἀντικρίσῃ ἓνα πρόβλημα ποῦ τὸ νοιάζεται. Εἶναι λοιπὸν τ' ὄνειρον, σὰ νὰ

IQANINA 2008

ποῦμε, μιὰ «γενικὴ δοκιμὴ» τῆς ἐνέργειας ποῦ ἔχομε νὰ κάμωμε γιὰ νὰ λύσωμε μιὰ δυσκολία μας στὴν πραγματικὴ ζωὴ.

Ἔτσι βλέπομε πόσο βασικὲς εἶναι οἱ φερὲς χωρίζουν τὴν ἀτομιστικὴ ψυχολογία ἀπὸ τὴν ψυχοανάλυση. Στὴ θέση τοῦ προϋδαικτοῦ πνευματισμοῦ τοποθετεῖ ὁ Adler τὴ θέληση πρὸς τὴν ὑπεροχὴ, τὴ δύναμη. Τὴ βασικὴ θέση τοῦ «ψυχικοῦ τραύματος», τοῦ γιὰ ποῖο λόγο τοῦ Freud, παίρνει στὴν ἀτομιστικὴ ψυχολογία τὸ πρὸς ποῖο σκοπὸ. Ἡ ψυχικὴ ἀνάλυση συνοδεύεται ἐδῶ πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὴν προσπάθεια γιὰ μιὰ σύνθεση καὶ ἀνασύνθεση τῆς ζωῆς, ἐνῶ ἡ βασικὴ θέση ποῦ δίνεται στὸ κοινοτικὸ συναίσθημα καὶ ἡ αἰσιοδοξία ἐρμηνεύει, καθὼς θὰ δοῦμε, στὸ ζήτημα τῆς χαρακτηριστολογίας καὶ τῆς ἀγωγῆς, δίνουν στὴν ἀτομιστικὴ ψυχολογία ἰδιαιτέρη παιδαγωγικὴ σπουδαιότητα. Μὲ τὴν ἐγκατάλειψη ἄλλωστε τῆς προϋδαικτοῦ ἐρμηνείας τῶν ψυχικῶν φαινομένων, σύμφωνα μὲ τὴν αἰτιώδη σχέση, μὲ τὴν προσπάθεια νὰ τὰ νιώσῃ ἀπὸ μιὰ βαθύτερη συνολικὴ ἐνότητα, τὴν ἐνότητα τῆς προσωπικότητος, ἡ ἀτομιστικὴ ψυχολογία δὲν παρουσιάζεται μονωμένη μέσα στὰ διάφορα νεώτερα ψυχολογικὰ συστήματα.

Ἡ ἀτομιστικὴ ψυχολογία δὲν εἶναι — καθὼς δὲν ἦταν οὔτε ἡ ψυχοανάλυση — κυρίως ἢ μόνον θεωρία καὶ μέθοδος ἐπιστημονικὴ, παρά πράξις, καὶ ὄχι μόνον πράξις, ψυχοθεραπευτικὴ, παρά καὶ προφυλαχτικὴ, παιδαγωγικὴ. Οὔτε περιορίζεται ἡ συμβολὴ τῆς στὴν παιδαγωγικὴ, στὸ νὰ τὴ διαφωτίσῃ, ἢ νὰ τὴ συμπληρώσῃ σὲ λιγοστὰ μονωμένα εἰδικὰ θέματα, καθὼς λ. χ. τὸ ζήτημα ἐξετάσεων, τῆς βαθμολογίας ἢ τῆς τιμωρίας. Μπορεῖ νὰ δώσῃ σὲ γονεῖς καὶ δασκάλους πολὺτιμη βοήθεια σὲ ὅλα τὰ μεγάλα καὶ λεπτὰ παιδαγωγικὰ προβλήματα καὶ φιλοδοξεῖ νὰ στηρίξῃ τίς βάσεις μιᾶς νέας παιδαγωγικῆς καὶ μιᾶς νέας προφυλαχτικῆς, θεραπευτικῆς παιδαγωγικῆς.

Ὁ ἴδιος ὁ Adler πρότεξε ἀπὸ νωρὴ μὲ ἰδιαιτέρη στοργὴ τὸ ζήτημα πῶς θὰ προφυλαχτοῦν τὰ παιδιά ποῦ παρουσιάζουν δυσκολίες στὴν ἀνατροφή τους, στὸ σπίτι ἢ στὸ σχολεῖο, καὶ ὑπάρχει φόβος νὰ πάρουν μὲ στραβὴ ἀγωγὴ κακὸ δρόμο. Ἐπίσης πῶς τὸ πρόβλημα τῆς ἀγωγῆς εἶναι κυρίως πρό-

βλημα ἀγωγῆς ἐκείνων ποῦ τὴ δίνουν, γονέων καὶ δασκάλων, καὶ ἔπειτα τῆς κοινωνίας ὁλόκληρης, ποῦ θὰ πρέπει σιγά-σιγά καὶ αὐτὴ ν' ἀποδεχτῆ τίς ἰδέες τῆς ἀτομιστικῆς ψυχολογίας. Καὶ τόνισε ἀκόμη, ὅτι προπάντων ἔχει ν' ἀλλάξῃ, τὸ πατροπαράδοτο σύστημα τῆς αὐθεντίας (Autorität), ποῦ συχνὰ ἐμποδίζει ν' ἀνατραποῦν ἄνθρωποι ἐλεύθεροι στὴ ζωὴ τους καὶ μαρτυρεῖ μόνον τὴν ἐσωτερικὴ ἀδυναμία ἐκείνων ποῦ ἀποδιδέποντας μόνον στὴ δική τους δύναμη, φαντάζονται πῶς μόνον μὲ τὴν αὐθεντία καὶ μὲ τὸ δογματισμὸ μποροῦν ν' ἀνατραποῦν παιδιά.

Ὁ Adler ζήτησε ὁ ἴδιος νὰ ἐφαρμόσῃ τίς ἰδέες του στὴν προφυλαχτικὴ παιδαγωγικὴ καὶ σύμφωνα μὲ τὸ παράδειγμα ποῦ ἔδωσε ἔχομε σήμερα σὲ διάφορες πόλεις στὴν Αὐστρία, Γερμανία, Ὀλλανδία καὶ Ἀμερικὴ «Παιδαγωγικὰ Συμβουλευτικὰ Κέντρα» (Erziehungsberatungstellen) διευθυνόμενα ἀπὸ κατάλληλα διαπαιδαγωγημένους γιατροὺς καὶ παιδαγωγούς. Σ' αὐτὰ ἔρχονται, ὠρισμένες μέρες καὶ ὧρες τὴν ἐβδομάδα, παιδιά ποῦ παρουσιάζουν δυσκολίες στὴν ἀγωγή τους, μαζί μὲ τὴ μητέρα τους, τὸν πατέρα ἢ τὸ δάσκαλο, καὶ μὲ κατάλληλες συνομιλίες μὲ τὸ παιδί καὶ τὸ συνοδὸ του γίνεται προσπάθεια νὰ παραμεριστοῦν τὰ ἐμπόδια καὶ οἱ παρεξηγήσεις, νὰ πάρῃ θάρρος τὸ παιδί γιὰ τὴ ζωὴ, νὰ δημιουργηθῇ μιὰ αἰσιοδοξότερη ἀτμόσφαιρα. Συνήθως ἀκολουθεῖ συζήτησις στὸ ἀκροατήριον, ποῦ ἀπαρτίζεται τὸ περισσότερο ἀπὸ δασκάλους.

Τοῦ Adler τὰ πολυάριθμα ἔργα, ἂν καὶ ὁ ἴδιος εἶναι τόσο λαμπρὸς, εὐγλωττος καὶ καὶ εὐχάριστος ὁμιλητής, δὲ διαβάζονται τόσο εὐκόλα, μ' ὅλες τίς ἀπανωτές τους ἐκδόσεις, οὔτε εἶναι τὰ περισσότερά τους κατάλληλα γιὰ τὸ πολὺ κοινὸ σὰν εἰσαγωγὴ στὴν ἀτομιστικὴ ψυχολογία. Παρεῖναι συνθετικὴ ἢ σκέψῃ του καὶ οὔτε μᾶς ἔδωσε ὡς τώρα ἔργο συστηματικόν. Τὸ κατάλληλότερον πάλι θὰ ἦταν γιὰ ὅποιον θὰ ἤθελε νὰ τὸν διαβάσῃ, ἓνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα του, τὸ Menschenkenntnis, 1927, 2., ἐκδ. 230 σελ., ποῦ μεταφράστηκε σ' ἀγγλικά, (Understanding Human Nature Greenberg, Νέα Ἰόρκη). Ὁργανο γιὰ τίς ἰδέες τοῦ Adler εἶναι ἡ Internationale Zeitschrift für Indivi-

dualpsychologie (Λειψία, ως τώρα 7 τόμοι), ενώ σε παιδαγωγικά ζητήματα είναι απιερωμένη ή συλλογή από μονογραφίες Heilen und Bilden (Μόναχο 1928, 3, έκδ.) και μερικὰ ἐκλαϊκευτικά φύλλάδια.

Οι ιδέες τῆς ἀτομικτικῆς ψυχολογίας, ἂν καὶ ὄχι πᾶρα πολὺ μεταγενέστερες ἀπὸ τῆς ψυχοανκλυτικῆς, δὲν ἔγιναν ἀκόμη τόσο γνωστές ὅσο αὐτές. Μόνο στὰ τελευταία χρόνια ἄρχισαν νὰ παίρνουν μεγάλη διάδοση στὰ ἀγγλογερμανικά ἔθνη. Στὴν Ἑλλάδα ἔμειναν ὡς τώρα ἐντελῶς ἀγνωστες, ἀφοῦ μάλιστα ἔλειψαν ὡς σήμερα καὶ οἱ γαλλικὲς μεταφράσεις τῶν σχετικῶν βιβλίων (μόνο σ' ἓνα νεόδοξο βιβλίο, - Μωραΐτου, Ἡ ψυχολογία καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς εἰς τὴν ἀγωγήν, 1928, ἀφιερώνονται λίγες σελίδες στὴν «Ψυχολογία τοῦ Adler». Γαλλικὰ βγήκε γόνυ τὸ Le temperament nerveux, μτφρ. Roussel, Payot 1926). Εἶναι ὁμοῦ καλὸ νὰ

ἐνδιαφερθῆ γι' αὐτές καὶ τὸ ἑλληνικὸ κοινόν, τόσο γιὰ τὴ γενικὴ κοινωνικὴ ὄσο καὶ γιὰ τὴν παιδαγωγικὴν αὐτῶν σπουδαιότητα. Μερικὰ κεφάλαια ἀπὸ δύο βιβλία σχετικὰ πρὸς κυκλοφόρησαν φέτος ἀπὸ δύο ὁμοῦθεάτες τοῦ Adler καὶ πρὸς θὰ δημοσιευτοῦν σ' ἀκόλουθα φύλλα τῆς «Νέας Ἑστίας», θὰ κάνουν χωρὶς ἄλλο τὸν ἀναγνώστη, ὅσο καὶ ἂν θὰ δώσουν κομμάτια μόνο ἀπὸ ἓνα σύνολο, νὰ προσέξῃ διδασκαλίαν προωρισμένη νὰ πάρῃ ὄλο καὶ μεγαλύτερη θέσιν τόσο στὴ νεώτερη ψυχολογία, ὅσο καὶ στὶς ἐπιστῆμες πρὸς σχετίζονται μ' αὐτή. Τὴν ἀπόλυτη βέβαια ἀλήθεια δὲ μᾶς ὑπόσχεται οὔτε ὁ θεμελιωτὴς τῆς ἀτομικτικῆς ψυχολογίας. «Δὲ φέρνομε τὴν ἀπόλυτη ἀλήθειαν, ἀλλὰ κάνομε ὅ,τι μπορεῖ νὰ πραγματοποιῆσῃ τὸ ἀνθρώπινο μυαλόν. Ἀπὸ τῆς μεγαλύτερης πλάνης προχωροῦμε πρὸς τῆς μικρότερες».

M. T.

ΣΜΥΡΝΙΩΤΙΚΑ

Ο ΣΚΟΤΩΜΟΣ

Οἱ Ρωμοὶ

- Κρύψε τὴν κάμα' ὁ Τοῦρκος νά!
- Κρύψ' τὸ μαχαίρι!
- Σὲ καρτερῶ στὰ σκοτεινά...
- Καλιὰ κυρτέρει.

Ὁ Τοῦρκος

- Γιαούριδες, τ' εἶν' οἱ φωνῆς
μὲς στὸ σοκάκι;

Οἱ Ρωμοὶ

- Κάμ μλοῦμε γιὰ δουλειῆς
μὲ τ' ἄδραμάκι.

Ὁ Τοῦρκος

- Καὶ δὲν μιλώνετε;

Οἱ Ρωμοὶ

- Γιατί;
- Μαί! Ἀγαπημένοι
πᾶμε τὸ ἴδιον τὸ στρατὶ
πρὸς ὁλοῖσα βγαίνει.

Ὁ Τοῦρκος

- Ὁγουρολά!

Οἱ Ρωμοὶ

- Ὁγουρολά!
- (πάει καλιὰ του!)
- Καὶ τώρα ἐμπρός!...
- Κι' ὁ ἓνας κυλᾷ
τὸν ἄλλον κίτου...

ΜΙΧ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

E.γ.Δ της Κ.ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008